

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 2359

гр. София, 12.05.2025 г.

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, 1-ВО ГО 2-РИ СЪСТАВ, в закрито заседание на седемнадесети април през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Светлана Калинова

Членове: Гълъбина Генчева
Наталия Неделчева

като разгледа докладваното от Наталия Неделчева Касационно гражданско дело № 20248002104029 по описа за 2024 година

Производството е по чл. 288 ГПК.

Образувано е по касационна жалба вх. №79355/12.07.2024г. на „Пик Нюз“ ЕООД, ЕИК 202235999, представлявано от управителя Н. Н. Й., чрез адв. С. срещу решение №3347 от 06.06.2024г., постановено по въззивно гр.д. №20231100503700/2023 по описа на Софийския градски съд. Според касатора, решението е неправилно поради нарушение на материалния закон, съдо-производствените правила и необоснованост. Счита, че изводите на съда са неправилни от правна и фактическа страна, а до други е стигнал, без да обсъди в съвкупност всички събрани по делото доказателства, част от доводите на ответника са игнорирани, като в решението липсват мотиви в тази връзка. В изложението си, касаторът посочва наличието на предпоставките по чл. 280, ал.1, т.1 и т.2 ГПК, като формулира следните въпроси:

1. „Каква е степента на допустимото неблагоприятно засягане на адресата на негативното мнение /оценка/ фактическо твърдение, което не подлежи на преценка за вярност и което не се квалифицира като обида по смисъла на Наказателния кодекс, съответно как се „измерва“ тази степен при обществените фигури?“ Излага, че съгласно постоянната практика на ВКС, негативните оценки за определена личност, открояваща се по една или друга причина в обществения живот, не поражда отговорност, освен ако не засягат достойнството на личността, тоест ако не представляват обида. В тази връзка твърди, че определението „нагла“ не може да бъде определено като позорно, нито като вярно, нито като невярно, тъй като тази квалификация е формирана в резултат на субективна интерпретация, лично възприятие, мнение и оценка. Излага, че ищцата е обществена фигура, като при определяне размера на обезщетението, въззивният съд не е съобразил, че обществените фигури могат да бъдат коментирани и критикувани не само във връзка с техния пост, дейност или занятие, но свободата да се разпространяват информация и идеи се отнасят не само до такива, които

намират благоприятен прием или се считат за безобидни, но и до такива, които шокират, смущават, разстройват обществото или отделни части от населението/. Твърди се, че по този въпрос, въззивният съд е постановил решението си в противоречие с решение №253/29.01.2014г. по гр.д. №1251/2012г. по описа на ВКС, решение №7 от 04.06.1996г. по к.д. №1/1996г. на КС на Република България, решение на ЕСПЧ по делото „Торгейр Торгейрсон срещу Исландия“; решение №369/26.11.2015г. по гр. д. №2098/2015г. по описа на ВКС, решение №62 от 06.03.2012г. по гр.д. № 1376/2011г.; решение № 249 от 06.01.2021г. по гр. д. №1797/2019г., решение №50084 от 24.11.2023г. по гр. д. №3487/2022г. на ВКС и други.

2. „Длъжен ли е въззивният съд да обсъди в мотивите на решението си всички допустими и относими към спорния предмет доводи, твърдения и възражения на страните, както и да обсъди всички събрани по делото доказателства в тяхната съвкупност при постановяване на решението?“ Този въпрос се поставя във връзка с твърдението на касатора, че въззивният съд изцяло е игнорирал неговите доводи, че в случая не се касае за претърпени от ищцата вреди, а за целенасочено решение на ищцата да заведе множество дела на медията във връзка със статии, в които се споменава нейното име. Твърди, че не може да се направи категоричен извод, че претендираните неимуществени вреди са пряка и непосредствена последица от процесните статии. Счита, че като е присъдил обезщетение при липсата на каквито и да било претърпени болки и страдания от страна на ищцата, въззивният съд се е произнесъл в противоречие с решение №222/27.03.2018г., постановено по т.д. №505/2017г. на ВКС, решение №212/01.02.2012г. по т.д. №1106/2010г. на ВКС, решение №161/04.10.2016г. по т.д. №2220/2015г. и др., както и с ППВС №7/1965г.на Пленума на ВС; ППВС №1/1953г. на Пленума на ВС; ППВС №1/1985г. на Пленума на ВС и Тълкувателно решение №1 от 04.01.2001г. по т.д. №1/2000г. на ОСГГК на ВКС.

3. „Счита ли се за удовлетворено изискването за справедливост съобразно разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД и задължителните постановки, обективирани в Постановление №4 от 1968г. на Върховния съд, в случай, че въззивният съд не е направил съпоставка между всеки един критерий за справедливост и фактите и обстоятелствата, относими към конкретния случай?“ Този въпрос касаторът поставя във връзка със становището му, че въззивният съд е определил размера на обезщетението без посочване на конкретни факти и обстоятелства, което представлява нарушение на чл. 52 ЗЗД. Твърди, че доколкото ищцата е завела и други граждански дела за претърпени от нея неимуществени вреди във връзка с публикации, поради което дори да има настъпили някакви вреди за нея, то вредите не могат да се разграничат и не може да бъде доказано по безспорен начин, че претендираните с настоящата искова молба са именно от процесната статия. Тъй като въззивният съд при определяне размера на неимуществените вреди не е взел под внимание всички обстоятелства, които са от значение за техния размер, в какъвто смисъл са указанията в ППВС 4/23.12.1968г., то той е постановил решението си в противоречие с трайната практика на ВКС, обективирана както в посоченото постановление, така и в решение №267/21.04.2020г. по гр.д. №4587/2018г. на ВКС, решение №26/11.04.2017г. по т.д. №60048/2016г. и решение №60180 от 24.01.2022г. по т.д. №2393/2020г. на ВКС.

Касаторът сочи и наличието на основанието по чл. 280. ал. 2 от ГПК, а именно очевидна

неправилност поради нарушение на материалния закон, съществени нарушения на съдопроизводствените правила и необоснованост - противоречи на тълкувателни постановления, решения на ВКС и практика по чл. 290 ГПК. Счита, че решението е очевидно неправилно, тъй като въззивният съд дори не е извършил преценка на критериите за справедливост, заложи в задължителната съдебна практика, обективизирана в т. 11 от ППВС №4/23.12.1968г. като е игнорирал доводите на въззивника като неоснователни и по-конкретно- доводите му относно прекомерния размер на обезщетението.

Ответникът по жалбата – М. М. – Н., чрез депозирания от адв. М. С. писмен отговор оспорва същата, като моли да не бъде допусната до касационно разглеждане. Счита, че не са налице основанията по чл. 280, ал.1, т.1 и т.2 ГПК, нито твърдяната очевидна неправилност. На следващо място счита, че касационната жалба е неоснователна и следва да се остави без уважение, а обжалваното решение – да се потвърди като правилно и законосъобразно.

Върховният касационен съд, състав на Първо гражданско отделение, като обсъди доводите на страните и прецени данните по делото, приема следното:

Касационната жалба против решението е допустима: подадена е от легитимирано лице, в срока по чл. 283 ГПК и срещу решение на въззивен съд с цена на иска над 5 000 лв., което съгласно чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК подлежи на касационно обжалване при наличие на предпоставките по чл. 280, ал. 1 и 2 ГПК.

За да се произнесе по наличието на касационни основания, съдът съобрази следното:

Производство е образувано по предявени от М. Б. М. – Н. срещу ответника „ПИК НЮЗ“ ЕООД обективно съединени осъдителни иски с правно основание чл.49, вр.чл.45 от ЗЗД и чл.86, ал.1, вр.чл.84, ал.3 от ЗЗД за заплащане на сумата от 10 000 лева, частичен иск от 50 000 лева, представляващи обезщетение за претърпени от ищцата неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, в следствие на нахърняване достойнството, честта и доброто име в обществото, причинени от публикувана в електронно издание на pik.bg статия, ведно със законната лихва от датата на увреждането до окончателното плащане на вземането. Ищцата твърди, че на 05.01.2021г. на електронната страница на Информационна агенция „ПИК“ е публикувана статия със заглавие „За секса с премиера и М. – почната и недовършена“ с автор Н. Н.. В статията било посочено: „С Б. аз общо нямам. Нито приемам поръчки. Не съм спал с него, не ми е уреждал операцията в чужбина, не ме е назначавал за омбудсман с най-високата заплата в държавата, не държи дъщеря ми и зет ми на директорски позиции в две министерства... Смятам, че е крайно време г-жа М. да обясни имала ли е сексуална връзка с премиера... Г-жа М. е достатъчно нагла и да отрича, че Б. ѝ е помогнал за операцията от рак в Германия“. В началото на статията имало фотография на ищцата, а името ѝ фигурирало и в заглавието на материала, поради което нямало никакво съмнение, че тя е неин адресат. С написаното авторът правел внушение, че ищцата е имала интимна връзка с министър-председателя на Република България, че е била назначена като омбудсман благодарение на него, че той е уредил нейна операция в Германия, и че дъщерята ѝ е директор в държавна администрация отново благодарение на него. Изложеното представлява неверни твърдения, които засягали интимни сфери от личния ѝ живот, професионалното развитие и семейството. Тези лъжовни твърдения създавали невярна

представа за ищцата и предизвиквали негативна оценка на обществото. Освен наличието на клеветнически твърдения, в статията се съдържаха и обидната квалификация „нагла”, която съставлявала унизяващо отношение спрямо нея. Написаното в статията накарало ищцата да се почувства силно унижение, омерзение и стрес, като това □ се отразило твърде негативно. Изложените от ответника неверни твърдения повлияли и върху ангажиментите на ищцата в гражданското сдружение, на което е председател, налагало са отговаря на въпроси на граждани. Всичко това я поставило в унизителна позиция, която породила силен стрес, като оказало влияние и на семейните ѝ отношения. След научаването за процесната статия, ищцата получила и здравословни проблеми – световъртеж и изтръпване на крайниците, които с времето се задълбочили. Едва стояла на крака, причернявало ѝ пред очите, сърцето ѝ прескачало. На 07.01.2021г. посетила МЦ „Пирогов”, където била прегледана и поставена диагноза – „от 2-3 дни с постоянно главоболие, гадене и световъртеж – измерени стойности на АН 180/100, придружени с изтръпване на крайниците, пристъпно сърцебиене и безсъние”. Ищцата счита, че ответникът носи отговорност по чл.49 от ЗЗД, тъй като в качеството му на възложител на работа определя характера и съдържанието на публикуваните материали. Деянието по чл.45 от ЗЗД се изразявало в публикуването на процесната статия, съдържаща неверни и непроверени клеветнически твърдения, както и обиден епитет, като чрез нея се засягали честта, достойнството и доброто име.

Чрез депозирания в срока по чл. 131 от ГПК отговор, ответникът „ПИК НЮЗ” ЕООД оспорва предявените искове. Счита, че не е възможно с едни и същи словесни изрази да бъдат осъществени едновременно и съставът на обидата, и съставът на клеветата. Обидата се осъществявала чрез използване на унизителни от гледна точка на морала епитети, отразяващи отрицателни качества, унизителни съждения за качествата на пострадалия, докато при клеветата било налице съзнателно разгласяване на неистински позорни обстоятелства за дадено лице или приписване на престъпление другиму. Не можело да се приеме за клеветническо твърдение, което се основавало на истински факти, като съответно изразяването му не било противоправно. Като клевета, съответно като противоправно, следвало да се квалифицира съзнателното разгласяване на неистински позорни обстоятелства за дадено лице или приписване на престъпление. Ако фактическите твърдения били верни, не представлявали клевета, дори да позорели адресата, и не били основание за ангажиране на гражданската отговорност на ответника. Оценъчните съждения не можело да се проверяват за тяхната вярност - те представлявали коментар на фактите, а не възпроизвеждане на обстоятелства от обективната действителност. Освен това, ищцата била публична личност и обществена фигура, като в тази връзка съдебната практика била константна по отношение на обстоятелството, че държавните органи, политиките, обществените фигури и държавните служители следвало да търпят критика в по-голяма степен от обикновените граждани, а личните данни на тези лица били защитени в много по-занижена степен от тези на обикновените граждани. Приемало се, че това важи особено за политическите длъжности, тъй като те "съзнателно и неизбежно са се изложили на близко наблюдение от пресата и обществото". В настоящия случай ставало въпрос за коментар и мнение на медията по повод добросъвестно извършено журналистическо разследване,

поради което отговорността на ответника не следвало да се ангажира. Негативните оценки за определена личност, открояваща се по една или друга причина в обществения живот, не пораждали отговорност, ако не засягат достойнството на личността. Авторът на статията говорел от първо лице по отношение на себе си, а не спрямо М. М.. Нито едно от изявленията в публикацията не било нито клеветническо, нито обидно. Ответникът извършил добросъвестно журналистическо разследване преди изнасяне на процесния материал. Според трайно установената съдебна практика, въпреки извършването на добросъвестна проверка, когато информацията се окаже невярна, отговорността на медията не подлежала на ангажиране. Оспорени са твърденията на ищцата, че е претърпяла вреди от публикуването на статията, както и размера на претендираното обезщетение, което според ответника е прекомерно. Липсата на претърпени вреди се потвърждавала и от публикация във фейсбук профил на ищцата от 08.01.2021г., от която било видно, че същата съди ответника и други медии с основния довод, че са "кални" сайтове и я клеветят, както и че евентуално присъденото обезщетение ще дари за значими обществени каузи. В случая не се касаело за претърпени от ищцата вреди, а за целенасочено нейно решение да заведе множество дела срещу медията във връзка със статии, в които се споменава нейното име. Вредите не могли да бъдат разграничени и не било доказано по безспорен начин, че претендираните от ищцата вреди с настоящата искова молба са настъпили именно от процесната статия.

Въззивният съд е посочил, че от приетия констативен протокол №5, том I, рег. № 32, съставен на 08.01.2021г. от нотариус Св. М., рег. № 389, е видно, че на 05.01.2021г. на интернет страницата www.pik.bg е публикувана статия със заглавие „За секса с премиера и М. – почната и недовършена“. Към протокола е приложено и интернет извлечение от посочената статия, като част от съдържанието ѝ включва цитираното в исковата молба: „С Б. аз общо нямам. Нито приемам поръчки. Не съм спал с него, не ми е уреждал операцията в чужбина, не ме е назначавал за омбудсман с найвисоката заплата в държавата, не държи дъщеря ми и зет ми на директорски позиции в две министерства... Смятам, че е крайно време г-жа М. да обясни имала ли е сексуална връзка с премиера...Г-жа М. е достатъчно нагла и да отрича, че Б. ѝ е помогнал за операцията от рак в Германия“. Към статията е приложена снимка на Б. Б. и М. М., като страните не спорят относно заглавието и съдържанието на процесната статия.

В приетия амбулаторен лист №000016 от 07.01.2021г., издаден на ищцата, е посочено, че напоследък изпитва завишени стойности при нервно-психическо напрежение. Без постоянна терапия. От 2-3 дни с постоянно главоболие, гадене, световъртеж – измерени стойности на АН 180/100, придружени с изтръпване на крайниците, пристъпно сърцебиене и безсъние. Предписана е терапия за лечение чрез прием на медикаменти, за чието предписание е представена и рецепта.

Въззивният съд е обсъдил и събраните по делото гласни доказателства на разпитаните свидетели – В. Г. Т., Ч. И. Н. и Т. А. С..

След съобразяване на фактическата обстановка, установена по делото, въззивният съд е пристъпил към изясняване характеристиките на обидата и клевета като различни деяния

съобразно съдебната практиката.

Посочил е, че обидата се изразява в казване или извършване на нещо унижително за честта или достойнството на друго, при което се засяга чувството за лично достойнство и се цели да бъде изменена обществената му оценка. Съставомерността на обидата и оттам самото засягане на лицето са обусловени от прякото или опосреденото възприемане на унижителното отнасяне спрямо лицето чрез обидни думи или действия, като деянието е извършено и когато лицето не присъства на мястото, но чуе обидните изрази по телефон, по радиото и телевизията, или ги прочете в публикация в пресата или интернет /решение №93 от 22.05.2013г. на ВКС по н. д. №163/2013 г., III н. о., решение № 159 от 19.06.2015 г. на ВКС по к.н.ч.х.д. № 300/2015 г., I н. о./.

От своя страна, клеветата касае факт, чието разгласяване засяга честта и достойнството на пострадалия, авторитета и оценката на околните за него /решение № 347 от 25.09.2009 г. на ВКС по н.о.х.д. № 372/2009 г., I н. о./.

Съставът на клеветата може да бъде осъществен само при изнасяне на конкретни факти, касаещи конкретно лице, които факти следва да са неверни и позорни /решение № 468 от 26.05.2009 г. на ВКС по гр. д. № 1868/2008 г., IV г. о./.

ВКС се е произнесъл, че няма значение под каква форма се прави разгласяването – дали в утвърдителна форма или чрез въпроси /така Р.83- 1938-III/. Съзнателното разгласяване на неистински позорни обстоятелства за конкретно лице или преписването на престъпление следва да се квалифицира като клевета, като в този случай твърденията, за които се твърди, че са клеветнически подлежат на проверка за вярност и доказателствената тежест за това лежи върху ответника. Ако изнесените твърдения и изявления са верни, отговорността по чл.45 и чл.49 от ЗЗД не подлежи на ангажиране, дори и да е било засегнато чувството за лично достойнство на друго /решение № 253 от 29.01.2014 г. по гр. д. № 1251/2012 г. на ВКС, III-то г. о./.

Не се квалифицират като клевета случаите, при които деецът изказва мнение, своя субективна оценка или извод, изразява становище или упражнява право на искания. В тези случаи оценъчните твърдения не могат да се проверяват за вярност, поради което могат да ангажират отговорността на автора, само ако съставляват обида /в този см. са посочени решение № 70 от 25.02.2009г. на ВКС по к.н.д. № 36/2009г., I н. о., решение № 204 от 12.06.2015г. на ВКС по гр. д. № 7046/2014г., IV г.о., решение № 62 от 6.03.2012г. на ВКС по гр.дело № 1376/2011г., IV г.о./.

Във връзка с отговорността на журналисти и медийни издания за клеветническо съдържание на техни публикации, въззивният съд е изложил, че когато източникът на информация не е посочен, авторът следва да е извършил добросъвестна проверка на съдържащите се факти, за да се освободи от отговорност, като се приема, че добросъвестна проверка е налице, когато информацията е проверена от поне два независими източника - решение № 85 от 23.03.2012 г. на ВКС по гр. д. № 1486/2011 г., IV г. о., решение № 50040 от 12.07.2023 г. на ВКС по гр. д. № 1890/2022 г., II г. о., решение № 12 от 6.02.2013 г. на ВКС по гр. д. № 449/2012 г., III г. о.

Журналистите не са длъжни да разкриват своя източник на информация и това тяхно право изрично е регламентирано в чл.15, ал.2 от Закона за радиото и телевизията. В съдебния процес по чл.45 и чл.49 ЗЗД е достатъчно да се докаже, че такъв източник съществува и че журналистът е извършил добросъвестна проверка за достоверност на информацията -

решение № 309 от 27.05.2024г. по гр.дело № 1202/2023г., I г.о. на ВКС.

С оглед така изложеното, въззивният съд е счел за осъществен фактическият състав на отговорността по чл. 49 вр. чл. 45 от ЗЗД. Счел е за неоснователни доводите на въззивника, че районният съд не е посочил кои обидни изрази и неверни твърдения ангажират отговорността на ответника, тъй като те са конкретно изложени, като съдът е посочил кои изявления са обидни и кои клеветнически, съответно кои нямат такъв характер.

Изложени са съображения, че процесната статия съдържа клеветнически твърдения, а именно, че ищцата М. М. е имала интимна връзка с Б. Б., като употребените в публикацията изрази сочат на нейното неморално и недостойно поведение от гледна точка на общоприетите морални разбирания, несъответстващи на семейното положение на ищцата, които целят да я дискредитират пред обществеността. Макар и да е използвано отрицание за фактите, изложено в първо лице от името на автора, съдът е посочил, че от цялостния смисъл на публикацията недвусмислено се установяват изложени твърдения за сексуална връзка на ищцата с бившия премиер, като към този извод по категоричен начин навежда както самото заглавие на статията „За секса с премиера и М. – почната и недовършена“, така и изречението „Смятам, че е крайно време г-жа М. да обясни имала ли е сексуална връзка с премиера“. Посочил е, че съобразно цитираната практика, разгласяването при клеветата може да бъде направено както утвърдително, така и чрез въпрос. Приел е, че преценени съвкупно – заглавието „За секса с премиера и М. – почната и недовършена“, отрицанието „Не съм спал с него“ и изречението „Смятам, че е крайно време г-жа М. да обясни имала ли е сексуална връзка с премиера“, категорично съдържат твърдение и носят информация за позорен факт от личния живот на ищцата, несъответстващ на семейното ѝ положение и стоящ в разрез с утвърдените в обществото морални норми – интимна връзка между ищцата М. М. и Б. Б., като е от естество да накърни нейното добро име в обществото. Посочил е, че в тежест на ответника е било да установи на основание чл.147, ал.2 от НК истинността на посоченото обстоятелство, но в производството доказателства в тази насока не се събрани.

Като клеветнически са определени твърденията относно оперирането от рак на ищцата в Германия с помощта на Б. Б.. В тази връзка въззивният съд е посочил, че свободата на словото, прокламирана в чл. 40, ал. 1 от Конституцията на Република България гарантираща правото на личността и на социалната общност да бъдат информирани по въпроси, които представляват интерес, не е абсолютна. В нейното съдържание не се включва предоставена възможност за разпространяване на неверни данни, засягащи лични граждански и човешки права и не предпоставя налагане на негативен подтекст /решение №404 от 13.07.2010г. на ВКС по гр. д. №907/2009г., решение №484 от 9.06.2010г. на ВКС по гр. д. №1438/2009г./.

Конституционният съд приема, че възможността за осъществяване на намеса в правото свободно да се изразява мнение е най-голяма, когато то се използва за накърняване правата и доброто име на друго - решение №7/1996 г. по к. дело №1/1996г. В случая се явява накърнено правото на личен живот /чл. 32, ал.1, изр.1/, свързано с интимната сфера, за навлизането в която трябва да съществува преграда, съобразена с морала и манталитета на разумно мислещите хора, като подобна лична информация, е в най-малка степен от обществен интерес. Посочено е, че политическите фигури и държавните служители могат да

бъдат подлагани на по –висока обществена критика от тази на частни лица, като съобразно съдебната практика не е противоправно поведението при изказване на мнение, засягащо конкретно лице, когато името му се коментира във връзка с обществен въпрос, свързан с неговата дейност, освен ако не се засяга достойнството на личността. Изложил е, че безсъмнено ищцата, като публична личност е обект на засилен медиен интерес и личното ѝ пространство е по-ограничено от на другите граждани. В тази връзка, въззивният съд е посочил, че остава неясно по какъв начин здравословното състояние на ищцата обслужва политическия и обществения дебат, поради което е приел, че по недопустим начин ответникът е навлязъл в личната сфера на ищцата, като е нарушил правото ѝ на личен живот. Счел е за доказана по несъмнен начин неистинността на твърденията, че ищцата се е оперирала от рак в Германия с помощта на Б. Б., като в тази връзка е кредитирал показанията свидетеля Т. С., който лично е оперирал ищцата в България, и изложеното от него, че Б. Б. не е осъществявал контакт с него. Позорящият характер на изнесените твърдения е свързан с приписването на отрицателно качество на ищцата и създава внушение, че се е възползвала от служебното си положение и познанството си с бившия премиер, което се явява укоримо от гледна точка на общоприетите ценностни норми.

Определянето на ищцата като „нагла“ в изречението „Г-жа М. е достатъчно нагла и да отрича, че Б. ѝ е помогнал за операцията от рак в Германия“ съдът е квалифицирал като обидно внушение, тъй като не съдържа в себе си твърдение за факти, а изразява негативната оценка на автора спрямо достойнството на ищцата, което противоречи на общоприетите морални и обществени разбирания за необходимо отношение към другите членове на обществото, който извод следва от цялостния контекст на процесната статия.

Въззивният съд е посочил, че от показанията на св. Ч. Н. не може да се приеме за установено, че ответникът „ПИК НЮЗ“ ЕООД е провел добросъвестна журналистическа проверка на информацията преди публикуването на процесната статия. Във връзка с процесната статия, свидетелят е посочил, че авторът сам е проявил инициатива за нейното изготвяне и публикуване. Според свидетеля, доколкото е собственик на ответното дружество, самият автор разполагал с контакти на „високо ниво“, чрез които е разпоредено да се извърши проверка на информацията. Съдът е приел, че въз основа на тези показания е невъзможно да се формира извод, че преди публикацията е била извършена професионална, добросъвестна проверка на информацията от поне два независими и относително достоверни източника. Посочил е, че доколкото в самата статия няма позоваване и посочване на друг източник относно изложените обстоятелства, тя създава сигурното усещане, че материалът е авторски и съответно проверен и публикуван от автора/неговия издател, а не, че съставлява излагане на твърдения, направени от друго лице.

Предвид изложеното, въззивният съд е приел, че публикуването на процесната статия е противоправно поведение, осъществено от „ПИК НЮЗ“ ЕООД, като настъпването на неимуществените вреди в правната сфера на ищцата, изразили се в унижение, стрес, потиснатост, притеснения относно отношенията ѝ със съпруга ѝ, затруднено общуване с граждани, се установява от показанията на свидетеля В. Т.. Счел е за неоснователни оплакванията на въззивника относно недоказаността на настъпилите вреди, тъй като

свидетелят е бил с ищцата, когато тя е узнала за процесната статия, като е заявил, че тя силно се е разстроила и афектирала, станало ѝ лошо и се разплакала. Няколко дни изпитвала и главоболие. Въпроси относно достоверността на изнесената информация били задавани с месеци и от лица от гражданската платформа „Исправи се БГ“. Семейството на ищцата също се интересувало относно истинността на изнесените данни, а съпругът ѝ следвало да опровергава слухове за развод.

Преценявайки конкретните обективно съществуващи обстоятелства съобразно т. 2 от Постановление № 4 от 23.12.1968 год. на Пленума на ВС, въззивният съд е счел, че сумата от 5000 лева представлява справедливо обезщетение. При определянето на размера, съдът е съобразил начина на извършване на деянието – публично, чрез средство за масова информация /онлайн издание на ответника/, предвид което е станало достояние на широк кръг лица; отражението на публикацията както в личен, така и в професионален план; общественно-икономическите условия в страната към датата на деликта и условията на живот, както и обстоятелството, че в случая се касае за вреди, настъпили от нахърняване на блага, чиято значимост е преценена от законодателя като висше благо, закрепено като такова в Конституцията на Република България. Съобразил е също общественото положение и личността на ищцата – публична личност, с широка известност в обществото, именно поради което ѝ качество, границите на допустимата критика са по-широки. Държавните органи, политиките, обществените фигури и държавните служители следва да търпят критика в по-голяма степен от обикновените граждани и да бъдат имат по-висока степен на толерантност /така в решение № 110 от 25.05.2017 г. по гр. д. № 28088/2016 г., ГК на ВКС и др./.

При така изложеното, настоящият съдебен състав на първо гражданско отделение на ВКС намира, че не следва да се допуска касационно обжалване по поддържаните от касатора основания на чл. 280, ал. 1, т. 3 ГПК по следните съображения:

Допускането на касационното обжалване на въззивното решение е обусловено от посочване от страна на касатора на конкретен правен въпрос от значение за изхода на конкретното дело и с обуславящо значение за правилността на правните изводи на въззивния съд по спорния предмет. Като израз на диспозитивното начало в гражданския процес, касаторът е длъжен да формулира този въпрос в изложението си по чл. 284, ал. 3, т. 1 ГПК /ТР №1/2009г. от 19.02.2010г. по дело №1/09г., ОСГТК/. С определението по чл. 288 ГПК касационният съд трябва да се произнесе дали соченият от касатора правен въпрос от значение за изхода по конкретното дело е обусловил правните изводи на съда по предмета на спора, но не и дали те са законосъобразни. Основанията за допускане до касационно обжалване по чл. 280, ал. 1 ГПК са различни от общите основания за неправилност на въззивното решение по чл. 281, т. 3 ГПК. Проверката за законосъобразност на обжалвания съдебен акт ще се извършва едва след като той бъде допуснат до касационно обжалване при разглеждане на касационната жалба.

По първия поставен въпрос не се констатира разрешението на въззивния съд да е в противоречие с цитираното от касатора решение №12 от 6.02.2013г. по гр. д. №449/2012г. на ВКС, в което се приема, че в мотивите си съдът е длъжен да посочи кои от изложените от ищеца твърдения представляват такива за факти и кои - оценка на фактите. На проверка за

истинност подлежат фактическите твърдения, като те могат да ангажират отговорността на журналиста само ако позорят адресата и са неверни. Оценките/мненията/ не подлежат на проверка за вярност, тъй като те не представляват конкретни факти от обективната действителност. Те могат да ангажират отговорността на журналиста само ако представляват обида. В мотивите си съдът е длъжен да установи извършени ли са посочените в исковата молба действия от журналиста, да разграничи каква част от изнесеното съставлява твърдение за факт и каква оценка, съответно дали фактите са позорни и неверни и дали оценките са в рамките на свободата на словото по чл. 39, ал. 1 КЗПЧОС. Именно съобразно тези разяснения е действал и въззивният съд като е приел, че определението „нагла“ в изречението „Г-жа М. е достатъчно нагла и да отрича...“ следва да се квалифицира като обидно внушение, тъй като не съдържа в себе си твърдение за факти, а се изразява негативната оценка на автора спрямо достойнството на ищцата, което противоречи на общоприетите морални и обществени разбирания за необходимо отношение към другите членове на обществото. Изводът на въззивния съд е в съответствие и с решение №19 от 15.03.2022г. по гр. д. №4040/2021г. и решение №278 от 27.11.2019г. по гр. д. №1140/2019г. на ВКС, в които се посочва, че обидата е противоправно деяние и такава е налице, когато някой каже или извърши нещо унижително за честта или достойнството на друго в негово присъствие. При разпространение на обида чрез средство за масово осведомяване, следва да се приеме, че обидата е нанесена в присъствие на пострадалия. Унижителният характер на казаното следва да се преценява съобразно приетите в обществото морални норми за нормално човешко общуване, като без значение е обстоятелството дали казаното отговаря на действителността, дали направената от дееца оценка е основателна. Разрешението на въззивния съд съответства и на приетото в решение №50118 от 10.11.2022г. на ВКС по гр. д. № 4583/2021г., а именно, че най-важният критерий при преценката дали с дадено изказване се надхвърлят пределите на допустимата критика спрямо публична личност е доколко излагането на конкретни факти, мнение и критика е обществено значимо и необходимо или се използва целенасочено за накърняване правата и доброто име на дадено лице. Въпреки възприетите по-широки граници на допустима критика към политиците, свободата на изразяване на мнение спрямо тях не е безгранична, а ограничена до възможността да бъдат засегнати неоправдано честта и достойнството на конкретната личност чрез нанасяне на обида.

По втория въпрос касаещ задължението на въззивния съд да обсъди в мотивите на решението си всички допустими и относими доводи, твърдения и възражения на страните, както и да обсъди всички събрани по делото доказателства в тяхната съвкупност не се констатира въззивният съд да е допуснал нарушение, изпълнявайки своята правораздавателна дейност в противоречие с цитираната от касаторите многобройна практика. Напротив, в съответствие с установената практика, включително и с разясненията, съдържащи се в ТР №1/09.12.2013 г. по тълк. д. №1/2013г. на ОСГТК и множество решения, въззивният съд е извършил самостоятелна преценка на събрания по делото доказателствен материал, и след обсъждане на доводите и възраженията на страните, е изложил собствени мотиви по съществото на спора. Въззивният съд съобразно изискванията на чл. 12 ГПК и чл.

235 ГПК се е произнесъл по спорния предмет на делото, очертан от въззивните жалби, като е преценил всички относими доказателства и правнорелевантни факти, от които произтича спорното право, в мотивите на решението си е обсъдил доказателствата, въз основа на които намира едни от тях за установени, а други за неосъществили се, както и въведените от страните доводи и възражения. При осъществяването на тази своя решаваща дейност съдът е спазил правилата на формалната и правната логика, като е изложил обосновани фактическите констатации и правните изводи. Съдът се е произнесъл като въззивна инстанция, като сам е установил фактите по делото и е изградил свои правни заключения. Развил е съображения в рамките на надлежното му сезиране, като е обсъдил събраните доказателства в с оглед спорната пред него фактическа обстановка.

Доколкото този въпрос се поставя във връзка с твърдението на касатора, че липсват мотиви досежно наличието на претърпени неимуществени вреди и тяхната връзка именно с тази статия, следва да се отбележи, че въззивният съд е приел за доказани претърпените от ищцата унижение, стрес, потиснатост, притеснения относно отношенията ѝ със съпруга ѝ, затруднено общуване с граждани, с оглед изложеното от свидетеля В. Т., който е бил заедно с нея, когато тя е узнала за процесната статия, и е изложил, че тя силно се е разстроила и афектирала, станало ѝ лошо и се разплакала. Ирелевантно е обстоятелството дали и колко други дела е завела ищцата срещу същия ответник, тъй като нейно право е да претендира обезщетение от всяка различна, публикувана на сайта на ответника статия, при наведени твърдения, че същите съдържат лъжливи или клеветнически твърдения, или обидни квалификации.

По третия въпрос, поставен във връзка с размера на присъденото обезщетение следва да се посочи, че не се констатира противоречие с посоченото в изложението ППВС №4/1968 и решения, постановени на осн. чл. 290 ГПК. Напротив, въззивният съд е преценил обстоятелствата, които обуславят вредите и определянето на обезщетение в съответствие с правилното приложение на законоустановения критерий за справедливост, приети в посоченото постановление. Според разясненията, съдържащи се в ППВС № 4/1968г., при определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди трябва да се съобразят конкретните обективно съществуващи обстоятелства за всеки отделен случай, каквито са характерът на увреждането, начинът на извършването му, обстоятелствата, при които е извършено, причинените морални страдания и др. Съдът е длъжен да обсъди всички конкретни обстоятелства и въз основа на оценката им да заключи какъв размер обезщетение по справедливост да присъди за неимуществени вреди. В случая, съдът при определяне размера на обезщетението не се е отклонил от тази задължителна практика, защото е взел предвид всички релевантни обстоятелства. Съдът не е определил немотивирано размера на дължимото се обезщетение, а напротив- изложил е ясни и конкретни аргументи, които според него обосновават присъдения размер на обезщетението за неимуществени вреди. След като е обсъдил вредите, съдът е направил извод за всички негативни последици, и е извършил преценка за справедливия размер на обезщетението с оглед всички относими критерии. С оглед спецификата на казуса- доколкото статията засяга публично известна личност, разрешението на въззивния съд в съответствие с приетото в решение №50118 от

10.11.2022г. на ВКС по гр. д. № 4583/2021г., е обсъдил всички обстоятелства, от значение при определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди по реда на чл. 52 ЗЗД, а именно: а/. характера на обидата и изнесената непотвърдена информация от личния живот на ищцата; б/. общественото положение и личността на ищцата – касае се за публична личност, с широка известност в обществото; в/. фактът, че обидата и непотвърдените твърдения са изразени публично, чрез средство за масова информация и са станали достояние на широк кръг лица; г/. обема, вида и характера на същите доколкото когато непозволеното увреждане се изразява в засягане честта, достойнството и доброто име на физическо лице и се осъществява чрез публично заявени и разпространени думи и изрази по едно и също време и място, броят на употребените думи и изрази е обстоятелство от значение при определяне размера на обезщетението; д/. обществено-икономическите условия в страната към осъществяване на деликта; е/. обстоятелството, че участието на ищеца в политическия и обществен живот поражда необходимост същият да има по-висок праг на търпимост към негативните изявления, касаещи личността му и дейността му; ж/ интензитета и продължителността на конкретно претърпените негативни психични изживявания – след като узнала за статията, ищцата се разстроила и разплакала, станало и лошо, а следващите дни имала главоболие и повишено кръвно налягане. Предвид което и по отношение на този въпрос не се установява основанието по чл. 280, ал.1, т.1 ГПК за допустимост на касационното обжалване.

Обжалваното решение не е и очевидно неправилно. За да е налице сочената от касатора очевидна неправилност на решението като предпоставка за допускане до касационен контрол по чл. 280, ал. 2, предл. 3 ГПК, е необходимо неправилността да е дотолкова съществена, че да може да бъде констатирана от съда само при прочита на решението, без да е необходимо запознаване и анализ на доказателствата по делото. Очевидната неправилност е квалифицирана форма на неправилност, която предполага наличието на видимо тежко нарушение на закона – материален или процесуален, или явна необоснованост. В случая обжалваното решение не е очевидно неправилно: То не е постановено нито в явно нарушение на материалния или процесуалния закони /такова нарушение, което да е довело до приложение на законите в техния обратен, противоположен смисъл/, нито извън тези закони /въз основа на несъществуваща или несъмнено отменена правна норма/, нито е явно необосновано с оглед правилата на формалната логика. За да постави решението си, съдът е приложил относимите към спора правни норми в действащите им редакции и съобразно с техния точен смисъл. Изводите, до които е достигнал не са в противоречие с правилата на формалната логика и в този смисъл не са явно необосновани. При постановяване на решението, съдът е обсъдил в съвкупност всички събрани по делото доказателства, а при определяне на размера на справедливото обезщетение, съдът е обсъдил всички конкретни обективно съществуващи обстоятелства. Изложените от касатора съображения представляват субективни оплаквания за допусната необоснованост на постановеното решение поради неправилен и непълен анализ на събраните доказателства и поради необсъждането на определени доводи, които според личното му разбиране имат значение за изхода на делото и съдът е следвало да вземе предвид при постановяване на акта си, но

същите не мотивират наличието на очевидна неправилност. Предвид изложеното не може да се направи извод за допускане на касационно обжалване на основание на чл. 280, ал. 2, предл. 3 ГПК.

При преценка на останалите основания по чл. 280, ал. 2 ГПК, настоящият състав счита, че касационно обжалване на решението не следва да се допуска: Няма вероятност решението да е нищожно. Същото е постановено от съд в надлежен състав; в пределите на правораздавателната власт на съда; изготвено е в писмен вид и е подписано; изразява волята на съда по начин, от който може да се изведе нейното съдържание.

С оглед изхода на спора, ответникът има право на разноски, които на осн. чл. 38, ал.1, т.3 от Закона за адвокатурата вр. Чл. 9, ал. 3 от НАРЕДБА №1 от 9.07.2004 г. за възнаграждения за адвокатска работа, съдът определя в размер от 720.00 лв.

Водим от изложеното, Върховният касационен съд, състав на първо гражданско отделение

О П Р Е Д Е Л И:

НЕ ДОПУСКА до касационно обжалване решение №3347/06.06.2024г., постановено по гр. дело №3700/2023г. по описа на Софийския Градски съд.

ОСЪЖДА „ПИК НЮЗ“ ЕООД, ЕИК[ЕИК] да заплати на адвокат М. В. С., л. № [ЕГН], сумата от 720.00 /седемстотин и двадесет/ лева, представляваща възнаграждение за оказана безплатна правна помощ, на осн. чл.78, ал.3 ГПК вр. чл. 38 ЗА вр. Чл. 9, ал.3 Наредба №1 от 9.07.2004 г.

Определението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____